

Asia: VN/33945/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Esitysluonnos sisältää kannatettavia asioita, kuten englanninkielisen ylioppilastutkinnon mahdollistamisen tai tilauskoulutusta koskevien säädösten täsmentämisen, mutta se sisältää myös huolestuttavia, lukiokoulutuksen yleissivistävää luonnetta ja koulutuksen tason laadukkuutta vaarantavia ehdotuksia.

Perusopetuksesta ja ammatillisesta opetuksesta tuttujen tuen säädösten tuominen lukioihin tulee väistämättä johtamaan tarpeeseen yksilöllistää lukio-opintoja samaan tapaan kuin perusopetuksessa ja ammatillisessa opetuksessa tehdään tällä hetkellä. Tämä tulee tarkoittamaan yleissivistävän lukiokoulutuksen tason laskua ja johtaisi väistämättä mm. tarpeeseen uudistaa ylioppilastutkintoa vastaamaan muuttunutta lukiokoulutusta.

Lukiolain uudistuksissa valitettava suuntaus on ollut, että asioita koetetaan parantaa lisäämällä niihin byrokratiaa (vrt. nykyinen lukiolaki §24). Toivomme, että esityksessä huomioitaisiin se, etteivät asiat automaattisesti parane sillä, että niistä tehdään valituskelpoisia viranhaltijapäätöksiä. Opiskelijan nykyisen tuen ja erityisopetuksen kirjaukset lukiolaissa mahdollistavat jo tällä hetkellä laadukkaan ja joustavan tuen, mikäli niihin olisi riittävästi resursseja. Se, että olemassa olevia resursseja kohdennetaan asioiden kirjaamiseen ja pakotetaan rajaamaan resurssit vain vakavimpiin tuentarpeisiin, ei korjaa nykyisiä haasteita, vaan pahentaa niitä.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Lukiolaki mahdollistaa jo nykyisellään sen, mihin uudistuksella pyritään, sillä jo voimassaolevan lukiolain perusteella jokaisella lukiolaisella on oikeus erityisopetukseen ja muuhun oppimisen tukeen.

Huolenaiheena on, toisiko ehdotuksessa mainittu hallintopäätösmenettely lukiolaiselle tosiasiallista hyötyä vai lisäisikö se vain byrokratiaa. Mikäli hallintopäätöksiä tehdään paljon, tilanne voi johtaa siihen, että erityisopetusta joudutaan rajoittamaan kohdistamalla erityisopettajan resurssia hallintopäätöksen saaneille opiskelijoille, mikä taas heikentää muille opiskelijoille tuen saatavuutta. Tähänkin saakka opiskelijalla on ollut oikeus erityisopettajan tukeen ja aineenopettajan tarjoamaan tukeen. Näiden saatavuus on kuitenkin resurssikysymys, johon tämä uudistus ei ota kantaa.

On myös huomioitava, että lukioilla ei ole käytettävissään uusia tuen muotoja, joita voitaisiin ottaa käyttöön, kun opiskelija on saanut hallintopäätöksen. Pidemmällä aikavälillä uudistus tulisi todennäköisesti johtamaan yksilöllistämistarpeisiin, jolla tulisi olemaan rakenteisiin meneviä vaikutuksia lukiokoulutukseen ja ylioppilaskirjotuksiin.

Ehdotuksen mukaan oppimisen tuki on tukiopetusta, ohjausta ja tukea, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseen. Määritelmä on epätäsmällinen ja jättää tulkinnanvaraiseksi sen, mitä on tuki, jota opiskelija tarvitsee oppimäärän suorittamiseen.

Esityksestä on tulkittavissa, että erityisopetuksen rajaaminen niille, joilla on diagnosoitu oppimisvaikeus ja joilla muut tukitoimet eivät ole riittäneet, auttaa kohdentamaan rajalliset erityisopetuksen resurssit oikein. Erityishuomiona haluamme kuitenkin nostaa esiin, että aikuislukioissa, mukaanlukien kansanopistot, opiskelijoilla on usein monenlaisia tuen tarpeita, jotka tulee ottaa opintoissa huomioon. Uudistus tulisi toteutuessaan vaatimaan selkeää lisäresursointia, koska hallintopäätöksiä todennäköisesti tehtäisiin runsaasti.

Ehdotus tiedonkulun tehostamisesta oppilaitosten välillä on kannatettava.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Uudistus on oikeansuuntainen, koska se pääsääntöisesti kohdentaa pienten koulutuksen järjestäjien tuen nykyistä paremmin.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Uudistus on kannatettava: se mahdollistaa kansallisen yo-tutkinnon suorittamisen yhä useammalle ulkomailta Suomeen tulevalle opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi tai ruotsi, mutta samalla se turvaa kansalliskielisen ylioppilastutkinnon aseman.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Taito- ja taideaineiden sisällyttäminen ylioppilastutkintoon on kannatettava.

On kuitenkin huomioitava, että aikuisten lukiokoulutuksessa kaikilla ei välttämättä ole yhdenvertaista mahdollisuutta sisällyttää tutkintoonsa taito- ja taideaineiden koetta, sillä taito- ja taideaineet eivät sisälly aikuisten lukiokoulutuksen valtakunnallisiin perusteisiin.

Lisäksi, aikuisten lukiokoulutuksen näkökulmasta velvoite näyttöperusteisen yo-kokeen järjestämiseen oppiaineissa, jotka eivät sisälly aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman valtakunnallisiin perusteisiin, ei ole kannatettava, mikäli tämän kokeen järjestämisestä aiheutuvat kulut jäävät aikuislukioille: aikuislukioilla ei ole kyseisten aineiden näyttökokeiden järjestämiseen vaadittavaa henkilöstöä ja mikäli näyttöperusteisia yo-kokeita ei voi lähettää ylioppilastutkintolautakunnan sensoreiden arvioitaviksi, näyttökokeita arvioivan henkilöstön järjestäminen vaatii erillisen resurssoinnin.

Yksittäisissä tapauksissa taito- ja taideaineiden sisällyttäminen ylioppilastutkintoon voi tarjota pienille lukioille, esim. kansanopistolukiot, mahdollisuuden profiloitua näiden tarjoajiksi.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ehdotus on kannatettava.

7. Muut kommentit

-

Sivén Miia
Mikkelin kaupungin liitelaitos Otavia